

1) Sephardic Approach Continued – Egypt

האמנם לדאבין לבבנו. עוד לא נסחם הפרץ ועדיין יש צו בקיפים שלא פלחה צידינו להפלוח להם ארוכה. כי הפריצים המסיחים את בנו ישראל להקדש יבטיחום כי אח"כ יכנסו עמהם לחופה בכל אופן ובנוח פחיוח וחסרון דעת. בראותם כי נהקדשו לבחור המסית. יחשבו עלמם. כי כבר הם קשורים בקשר הנישואין. וימסרו עלמם להם. ומהם שהשחיתו בחוליהם ומהם שנחשברו וילדו. והזדים האלה אחרי מלאת את האוחס הבהמיה מהבנות שנלכדו ברשעם. הזניחום והלכו להם ומאסו בהם. ולועקים ואינם נענים. ואין ביד צ"ד לכופס לגרש. כי נמלאו שהם סודיפוס חוסים בלל ממשלות אירופה. מי מהם אשר הגרושין אסורים מטעם הממשלה אשר הם חוסים בללה. ובאשר מדד ממשלתם לא נוכל לכופ אוחס לשמוע בקול הדת. יחנו כחף סוררה לקול מורים. ויש אשר הממשלות אינם נחשבים צעיניהם הקידושין לקשר נישואים. ואינם נטפלים לעזר ולא להועיל. ועוד יש מכשולות יוחר גרופים אשר אי אפשר להפלוחם על ספר וכבוד אלהים הסחר דבר. ועל כן אלה הבנות אשר נלכדו ברשע זו עמנו להם. הרי הם ענינות. וזאת פחה ללאחס לחרבות רעה רח"ל. ומה צידינו לעשות בדור הרע של החופש והדרור. ונוסף ע"כ אלה חילול ה' כי כוחבי העתים ללשונות העמים אשר בארץ. לא יסחירו דבר כזה כאשר קרה לא פעם ולא שנים. ושם ישראל מחלל עי"ז.

כי אין לאוה"ע קשר הקידושין כידוע:

ועל כן לא מלאו גדולי ונשיאי ויחידי קהלתנו הצי"א. שום חיקון החלטי לבצר הרע מקרבנו זולת בגדור גדר החלטי הפוסק את כל מיני חוטבות אנשי רשע כאלה. ע"י הפקרת כסף הקידושין והפקעתם באופן שלא יהיה להם שום תלות כלל. אם אין הקידושין עשויים כפי התנאים אשר סדרו בהסכמתם. כאשר יחבאר בעה"ת. וזוה בעה"י תנוח הארץ ותשקוט. והרי ידינו עסוקות בסידור ההסכמה ותיקונה כדי לפרסמה אח"כ בכל צתי כנסיות שבטיר. כדי לקבל עליה הסכמת כל הקהלות אשר בטיר. ואח"כ בעה"ת נקבל גם הסכמת כל הערים והכפרים החוסים תחת דגל הפיר הזאת. וכבר ירענו שגם עוב"י כ"א ישיא בהסכמת רב אחאי גאון הרב הגדול המו"ץ הדב"א י"ז והסכמת כל נשיאי ויחידי הקהל. חפלים לעשות הפקעה הקידושין ואמריהם ימשכו גם הערים החוסים תחת דגלם. ואז תהיה הסכמה כללית לכל מלכות ערי מזרים יע"א ה' יצורנו עדכ"ש:

ואתה הידיד, שאלת ממני אם מדד הדין יש חיקון בהסכמת הוואת להפקים הקידושין מעיקרן

שו"ת ומצור דבש אבן העזר סימן ו

בהסכמת הקהלות בהפקעת הקידושין

שאלת ממני הידיד לחוות לך דעתי במה שהסכמה דעת הקהל ביום האסיפה כללית שהיתה בחוה"מ דחג הפסח החרם"א צבית מדרשינו ואנכי הייתי עמהם. להנהיג מכאן ולהבא בקהלותינו הפקעת הקידושין והפקרת בסף הקידושין באופן המועיל ע"פ דין סוה"ק. לכל בר ישראל אשר דר עמה במזרים ואשר יבואו ואח"ז לדור עמהם. אשר יקדש שום צח ישראל בלתי רשות המורה לך אשר בטיר ובלתי רשות אביה ובלתי עשרה מישראל וכו'. כפי התנאים שהסכימו עליהם כל הקהל הנו"ל וכאשר תראה בנוסח ההסכמה אשר שם מבוארים תנאי הקידושין באיזה אופן יחולו ובאיזה אופן הם מופקעים. הנה היא לפניך בסוף הפסק:

והסיבה המכרחת לבוא לידי כך כי רבות שצפה לה נפשינו ממפריטי הפרלה הנותנים צעיניהם צבנות הארץ ולוכדים אוחס ברשע ערמתם. ולחלל כבודם באופן משחח זר ומוזר. וזאת מודעה כי פה מזרים יש תקנה קרומה מדורות לפנים עשויה במשטח חרמים. שלא לקדש כי אם בשעת ז"ב. ותקנה זאת הזכירה הגאונים מהר"י בי רב סי' ת"ב ומהר"ם אלשקר ז"ל סי' מ"ח יעו"ש. אשר היו מגדים את המקדש והעדים יעו"ש. ובבואי לשרת בקדש פה העירה חזרנו לחדשה צט' החרג'ג בפ' וארא בהסכמת ראשי הועד ונשיאי הטרה הפי"א והוכרו כרוז ביום שבת קדש בגזרת נח"ש לכל העובר על התקנה לקדש שלא בז"ב ועשרה מישראל והודעה צ"ד וכתובת אירוסין וכו'. והעובר על זאת מלבד שהוא נלכד בחרמו' עוד בה לא יוחן לו רשות להכניסה לחופה כי אם ע"י שיתן לה ג"כ תחילה ויבטל מעשיו אשר לא טובים עשה. ואח"כ יחירוהו מנידויו. ואח"כ אם ירצה להכניסה לחופה יסודר להם ע"י צ"ד חו"ק כדמו"י. וכל העם אשר בשער פירינו זאה עדים בדבר. שכמה טרחיה עלומה וכמה כרכורים כרכרו ביה דינינו הלך דמזרים. להעמיד תקנה זו על מכונה. לבטל מעשה הזדים ופושעים העוזרים טל התקנה. ותלי"ה ה' את השופט ובכל פעם שאירע מקרה בלתי טהור מקידושין שאינם בשעת ז"ב ושלא ע"פ ידיעה צ"ד. הוכרחו בכל אופן לפטור ארוסותם בגט כריתוח כדמו"י שלא יועילו מעשיהם וכל העם ישמעו ויראו. מהם אח"כ חזרו להכניס ארוסותם לחופה ע"י חידוש תנאים. ומהם שהחפרדו קשריהם והלכו להם. ותלי"ה ה' הוקל המכשול מדרך העם. וכל זה ידוע ומפורסם לכל בני פירינו הפי"א:

לכלי ילטרך לגט כלל. ואם הקהל יכולים לעשות כזאת. כי אמרת בכחך שראית צו"ע אה"ע סי' כ"ח סעיף כ"א. שכתב רמ"א משם מהריק"ו שורש פ"ד. דאפי' אם הקהל עשו תקנה זאת והפקיעו הקידושין והפקיעו ממונו חיישינן לקידושין ולריכה גט. יעו"ש. ויפה אמרת שאם עוד הפעם נלטרך לחת גט הרי בעיני עמד הנגט ומה הועילו הלבור בתקנתם. ועוד כתבת שראית במהריק"ש ז"ל ס' הנז' שכתב שהקנה הקבלות בהפקעת הקידושין לא נשמע במלרים ולא נעשה בה מעשה לעולם יעו"ש. וכפי זה בתקנה החדשה הזאת אנחנו עושים נגד דעה רבוחינו רבני מלרים הקדמונים זי"ע. עם שבאמת שוני הדורות וגם הטעמים עמהם. שהרי הם בדורותם לא היו מפקיעים הקידושין והיו מלריכים גט. ימן כי היה דורם יפה. וכח צ"ד יפה לכיף לגרש. אכן אכן בדין בדורנו זה צוה"ר אין בדינו לכיף לגט. כי לולא היינו יכולים לכיף לגרש לא באנו לידי מדה זאת ולא היינו לריכים להפקיע הקידושין כל עיקר. האמנם עכ"פ חשש הוא. וכתבת שמא יסמך לבך אם נמלא אופן להפקעת הקידושין שיהא מוסכם לכל הפוסקים או רוב הניכר וליישב דעתך במה שנחשבת מדברי הגאון מהריק"ו ומהריק"ש ז"ל. אם ידעה כי ההסכמה הזאת היא כגרי גלעד לכל החלואי הזמן בענין הלזה. כידוע. עכ"ד. השואל. חכם כמון היו :

לכפל מעשיו. כי לקונסו במזון לבד. ולהניח לו את שרשו אשר שלל. א"כ היה חוטא נשכר כי מכסף נדונייתה ישלם הקנס. והיה קלקול יוחר ויוחר כמובן. וע"כ חמיר עמדותי בכל עו והערומות לקבל מידו ג"כ. אף אם אח"כ ישאנה. כדי לסתום הדרך בפני עושי עולה. וחסדי ה' גברו עלי כי לא נלחני איש. האמנם מקרים רעים ומרים הכאיבו לבי בהיות המקדש איש סודיטו ואינינו חתה ממסלת הארץ כי אז לשוא לרף לרף שאין בידינו במה לכופו ככל האמור. ובכ"ז הייתי מתרחק מענין הפקעת הקידושין בלחי גט. ולא נטה דעתי להסכמת הקהל בענין זה. מחומר איסור ערוה ומשאה הכבד מנשוא. וע"כ החלצתי עם המקדש בכל כחי. לעשות כה וכה כדי לקבל גט. עד אשר באחרונה באו לפנינו מעשים מכווערים ביחר שאת מבני אדם אשר יתנו כחף סוררת בהיותם חוסים בכל הממשלות אירופה ובכל סרחתו ובפזורה יחיד הקהל והכל כדי ריק יגענו. והמתקדשות הסתואות הרי הם עגינות ממש. וכמטט קט ילאו ח"ו להרבות רעה אם לא מרזונם. וע"כ הוכרחתו לסגה אחר מדעתי ולשמוע בקול הקהל לחקן הסכמה האיסומה דרך בפני פריי הדור. וביום האסיפה הכללית. כל הקהל הנאספים אשר הם ראשי הקהל ומנהיגיו גאנשים של-ציה של יחודי פעדה. כולם פה אחד קבלו בשמחה לנהוג הדבר הזה בקרב קהלותינו הכללית הכללת כל קהל ישראל הדרים בעירינו. זאת ספרדים ואשכנזים יחד. ע"פ התנאים שדיברנו בהם בעת האסופה. וע"פ הגימח אשר יסודר בע"ה מאת צ"ד אשר-את"כ ילמדו אופה בנתי כנסיות לקבל הסכמה כל-הנשבי העירה העי"א. והננו פוסקים בסידורה ובחיקונה. כדי להגליח הדבר לפעולה. ה' יעזרנו עדכ"ש. ובעה"ה אעתיק לך ניסח ההסכמה בסוף הפס"ד שלו ישמע חכם ויוסיף לקח :

ודגני להשיבך. על שאלתך ולהראות לך מדברי הפוסקים רוא"ח זי"ע"א אשר מימיהן אנחנו שוחים אם יש כח ביד הקהל לעשות תקנה כזאת. ומדברי הפוסקים ההמה אשר אשמיעך את דבריהם. בע"ה. מהם קבין ומשכיל. כי עופה אתה ידידי. צפי' דברי מהריק"ו וצפי' דברי מהריק"ש ז"ל. אשר לא ירדה לסוף דבריהם. ולא לזאת כיווגו בדבריהם. וזאת גרם לך שלמדת דברי מהריק"ו ז"ל רק כפי מה שהעתיק רמ"א ז"ל מדבריו. ולא למדת דבריו במקורם וכן שורש דברי מהריק"ש ז"ל לא למדת מאין כתב דבריו. וע"כ יאל לך משפט מעיקל במחילת כבודך. והנני לבאר לך הדברים באר רחב. וזה החלי זה' יעזר לי. אמן :

תשובה. הנה בשמים עדי. כי חמיר הייתי מתרחק מלבוז לידי מדה זאת הגם כי לדאבון לבי ראיתי פרט הדור הזה. ומיום בואי לשרת בקדש בקריה עליזה הזאת. בכל כחי עמדתי לגדור גדר בפני המפרלים ומלעיבים צבנות ישראל ונלכדים ברשת הרמאים ע"י עניוהן ומענה אשר חדשתי התקנה צ"ה החרג"ג לכל יקדש שום בר ישראל שום אשה כי אם צו"ב. ומי שהיה לו חונם מוחלט כדי לקדש מקודם החופה. בא לצ"ד הלדק וכראות צ"ד שיש ממש באונם הדבר המכריחו לקדש. נוחנים לו רשות לקדש ע"י עשרה מישראל וסופר צ"ד עמהם. ובכתובת אירוסין ובברכה אירוסין כדה וכל זה חין לחומת עיר אלקהרה יע"א. ואח"כ יביאו הכתובה כו"ח למשמרת ביד צ"ד עד עת נישואיהם שיחליפו להם כתובה נישואין כדה. וכאשר בן מלאחי נוהג בצ"ד שלפנינו. וכן נוהג עד היום. ובכל פעם שקרה מקרה בלחי טהור ממקדש שלא כפי האמור ועבר על התקנה. לא חסתי על כל עמל ויגיפה לשבר זרוע עולה ולהכריחו לחת גט כדמו"י. ואודה לה' מאד אשר עזרני ובכל פעם שאירע ענין כזה. לא נפטר מידי צ"ד בלחי שיאן גט כריחית

הנה בעיקר האלה אם הקהל יכולים לעשות הסכמה להפקיע הקידושין. אינה שאלה כי לא חדשה היא וכבר הדבר בא מפורש בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים ז"ל מהם מאשרים את ההסכמה להפקיע קידושין. לבל תהיה לריבה גט כל עיקר. ומהם משום איסור ערוה החמורה מלריכוס גט. הגם כי בעיקר החקנה לית מאן דפליג שיכולים לעשות הסכמה כזאת. אכן משום חומרא נגעו בה. והנני לסדר לפניך דברי הפוסקים המאשרים את החקנה הזאת של הפקעת הקידושין. וגם אסדר לפניך דברי הפוסקים המחמירים להיוספה לריכה גט. מערכה לקראת מערכה. יאחרי זאת ארצה ואשמעך. כי גדון ואופן של ההסכמה שרצון קבלתנו לסדר לשיהיו הקידושין מופקרים ומופקעים. היא אליבא דכולהו. ולא באופן הפקעה כנדו"ד הלריכו הפוסקים ז"ל המחמירים גט. כלל. הסכח ושמע. עמה דברי הפוסקים. המאשרים ומחזיקים בה :

וזאת ליהודה סימן ג

מעשה היה בראובן שהיה לו מסה ומריבה עם אשתו והאשה הלכה לבית אביה מרוב המחלוקת שביניהם ועמדו בין בדרהיץ ופגעה האשה דלהיות שהם דרים עם אמו ואהותו לכן חמיר יש מחלוקת ביניהם לכן ישכור לה בית לדור לבדם ומוכנה היא ליהוד אלו בשלום ובמישור. וכא דביני בני לעמוד על הענין בזה. עמד האיש הגוכר והלך וקדש אשה אלמנה בל"ר רשות ביד בשני עדים ושלתו ברהיץ אחר העדים לראות מה בפיהם ולקבל את עדותם. וזו היתה קבלת העדות בפני האיש הגוכר ובפני האשה האלמנה הנכרת במיתב הלחא כהדא הינא אגן ביד דהיל כד אתא קודמא העד פלוגי בן פלוגי ואהי האיום והגיוס כדהו וכר אמר שביום פי וכר בא אלי פי ואמיל באת לקרא לך שרצוני להגשא היום ומשביעך אני שתבוא ותקף נתן לי המשה נרוש שכירות הדרך ואמיל שתלך ותמהין לי במקום פי בהקאפיה אשר שם שקרובה לתאגת הברול. וכן היה והלכתי שם ומצאתיו שיושב הוא והאשה האלמנה פי ועוד יושב שם האיש פי ואמרתי לו איפה התהונת. אמר לי המתן. ובהוהינו שם עבר האיש פי וקרא לו המקדש הגוכר ועבר ואמר להאשה הגוכרת את מקודשת לי. אמרתי לו למה תעשה בלי כוס וכתובה. אמיל אין דבר. עיב הגיעה עדות עד האי :

אח"כ נכנס העד הב' ואחר האיום והגיוס כדהו וכר אמר שביום פי בא אלי האיש פי הגיל והזמין אותי ללכת למקום פי הגיל ולהכות לו בהקאפי אשר שם והלכתי לשם ומצאתיו יושב

הוא והאשה הגיל והאיש פי העד הגיל ואז עבר האיש פי הגיל וקרא לו ובבואו נתן פבעת להאשה ולא שבעתי מה אמר לה וגם הפבעת לא ראיתי מה היא ונתן לי שכירות הדרך והלכתי : **אח"כ** נכנס העד הב' ואחר האיום והגיוס וכר אמר שהייתי עובר במקום פי והאיתי שם בהקאפיה פי ופי הגיל ואמרו לי שזה רצוני לקדש את האשה פי הוואת. ולא דעתי את האיש ואת שמו אך אמרו לי כי שמו אבו עבדאללא. ואמרתי להם למה עושים בן שלא ברשות ביה. ואמיל הלכנו לביד ולא רצו לעשות לנו קידושין. ואז נתן לה פבעת ואמיל הרי אותה מקודשת לי כדה משה וישראל. עיב קבלת העדות. ובהיין בשומעם עדות הגיל או הפרדום ופיזי וכתבו עליהם הגאי בקישי שאין להאיש המקדש הגיל רשות ללכת לבית האשה הגיל וכן האשה נכ-קיבלה עיב שלא לקבל את האיש הגיל אעלה כלל והתמו שנתם עיז ובכן באה האשה הגיל לברהיץ ואמיל שאינה הפיצה בהאיש הגיל כלל ואם יש להיט להקדושין הגיל או לא :

והנה אמרתי לרשום הפסיקות שיש בנדון זה בקצר אמין. ראשונה מצד התכונה הרועה העשירה פה עיזי מצרים עיי מעלת הרבנים הגדולים היה כמותריא ביש זיל הוא וכר וכמותריא הון זיל הוא וביד בהפקעת הקידושין הנגשים שלא ברשות כדהיין והפקרת כסף הקידושין ובמיש כספי נהר מצרים הים ובספי נהר שלום ובספי תעלומות לב עיוש. גם כל השלשה עדים לא ידעו יום הקי' סתי הוא להידש פי כלל ועודע שיש בזה כספי הפוסקים שצריך שכוונת העדים לרעה באמה יום ובכמה להידש והשנה כנדע. גם יש שינוי והבהשה כסדר דבר המקדש בעת שקדשה רכל אהר אמר שלא בדברי העד הב', דהא אמר שאמיל את מקודשת לי דוקא והעד הב' אמר שאמיל הרי אותה מקודשת לי כדמיי :

כתבתי זה לאסוף ספיני וריעותות שיש בקדושין אלו ובספרם
 ספני תקון העולם שלא יעשו כדבר הזה סריצי הרוד
 לעבור על חקנת רזיל ובפרש דבניד יש לו אשה ועבר על השבועה
 שנשבע לאשתו בעת התנתו שלא ישא איהא עליה. וכבר כתב
 הרב שער אשר זיל בסוסיי כיס דכל היכא שיש סקום לפסור
 את דערה בלא נמ עפיי ספק ספיא. המצרך אותה נמ לתמרא
 עונו ישא וכמיש שם בספר פניי ובחיא סימן פיו יעיש. את זה
 כתבתי להלכה ולא למעשה וצור ישראל יים ויסינ אכירד :

עוד יש היעותא דבעדות האי העיד שלא אמר דבר ולא אמר
 בטבעת זו ולא בזה. גם לא אמר שקדשה בטבעת או
 בדבר אחר אלא סתם אמר לה את מקודשת לי :
ולא האי זה כראי זה ועיין להרב דבר משה אהיע סימן כיה
 ההיב כים ישלמה אהיע סימן ביד והתקיל אהיע סימן כו
 יעריין שם :

גם יש היעותא גדולה בניד דהער האי שהעיד הוא מהלל יטבת
 כפיהסא ועושה מלאכה ביום שיזק ובוה בטלה כל העדות
 רקייל נמצא אחד מהעדים קרוב או פסול בטלה כל העדות ועיין
 בספר כרך של רופי ברף בית עיב ואליך שהארך ההיב בזה
 וזה פשוט לדעת סרן זיל באהיע סימן טיב ובחיים סימן ליד
 דפסול מדאריחא אליכא דכיע והכירד הרדניו זיל בסמן שייב
 שהארך בזה וסיס כזהיל הליכך נפסלו העדים הפריצים הללו לכל
 עדות שבתורה ופסולים מן התורה ולא בעו הכרה ואין האשה

2) R' Ovadia Hadaya on Marriages at Kibbutz Dalya

נועם כרך י' ר' יוסף הדאיה

(1) לשון קידושין –

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כז סעיף א
 בכסף כיצד, נותן לה בפני שנים פרוטה או שוה פרוטה, ואומר לה: הרי את מקודשת לי בזה. הגה: וי"א שי"ל לה: כדת משה
 וישראל (כל בו). וכן נוהגין לקדש בטבעת, ויש להם טעם בתיקוני הזוהר (דברי הרב). וה"ה אם אמר לה: הרי את
 מאורסת לי, או הרי את לי לאשה וכן בכל לשון שמשמעו לשון קדושין ודאי באותו מקום ובלבד שהיא תבין שהוא לשון
 קדושין, ואם היה מדבר עמה תחלה על עסקי קדושין, ונתן לה אפילו בשתיקה, הוי קדושין. והוא שעדיין עסוקין באותו ענין. וכל
 שכן אם אמר לשון קדושין ודאי, אלא שאינה מבינה אותו, דהוי קדושין. הגה: וי"א דלא בעינן מדברים באותו ענין ממש,
 אלא מדברים מענין לענין באותו ענין, דהיינו שאין מדברים בקידושין, רק בצרכי זיווגם (מרדכי סוף האיש מקדש
 וכ"כ הרשב"א). וי"א דלא בעינן מדברים עמה, אלא כל שמדברים לפניה, סגי (מרדכי ריש קידושין, וכן משמע לשון
 הטור).

(2) עדים פסולים – צורך עדות לפסול עדים

שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לד סעיף כג
 הפסול מן התורה, שהעיד, עדותו בטלה אע"פ שלא הכריזו עליו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות והפסול מדבריהם, העדות שהעיד
 קודם שהכריזו עליו, כשרה. הגה: ואפילו פסול מן התורה, אין לפסלו אלא בודאי, אבל לא מספק, כגון שהעיד בב"ד
 ואחר כך באו עדים עליו שעבר עבירה שנפסל בה מן התורה אבל אם אין יודעין אם עבר קודם שהעיד או אחר כך,
 מוקמינן גברא אחזקתו וכל מה שהעיד כשר, עד ידיעין דעבר קודם לכן (ריב"ש סימן רס"ו). הפסולים מדרבנן
 שצריכים הכרזה, אם הענישין ברבים על עבירתן, כגון שהוציאן מב"ה, הוי כאלו הכריזו עליהו (מרדכי פ' זה
 הבור).

שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לד סעיף כב

המוסרים לאנסים, והאפיקורסים והמומרים לעבודת כוכבים, פחותים מהעובדי כוכבים ופסולים לעדות הגה: ואפי' מחל לו
 הנמסר, פסול, עד שישוב בתשובה (ב"י בשם מ"כ ומדברי הרמב"ם בפ"ב, וכך משמע באשרי פ' ז"ב). מומר
 שחזר בו וקבל עליו תשובה, כשר מיד, אע"פ שלא עשה עדיין (מהרי"ק שורש פ"ה).

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צט עמוד ב

אפיקורוס: רבי ורבי חנינא אמרי תרוייהו זה המבזה תלמיד חכם רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי זה המבזה חבירו בפני תלמיד
 חכם בשלמא למאן דאמר המבזה חבירו בפני תלמיד חכם אפיקורוס הוי מבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה שלא כהלכה
 הוי אלא למאן דאמר מבזה תלמיד חכם עצמו אפיקורוס הוי מגלה פנים בתורה כגון מאי כגון מנשה בן חזקיה ואיכא דמתני לה

אסיפא מגלה פנים בתורה רב ורבי חנינא אמרי זה המבזה תלמיד חכם רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי זה המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם בשלמא למאן דאמר המבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה הוי מבזה דבירו בפני תלמיד חכם אפיקורוס הוי אלא למאן דאמר מבזה חבירו בפני תלמיד חכם מגלה פנים בתורה הוי אפיקורוס כגון מאן אמר רב יוסף כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנו אמר ליה אביי האי מגלה פנים בתורה נמי הוא דכתיב+ירמיהו ל"ג+ אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת.